

สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

กิจกรรมหลัก : พัฒนาปรับปรุงพันธุ์สัตว์

กิจกรรมรอง : ผลิตสัตว์พันธุ์ดี (งานผลิตแพะ)

1. หลักการและเหตุผล :

ประชากรแพะของประเทศไทยมีจำนวน 652,964 ตัว การเลี้ยงส่วนใหญ่เป็นแบบฟาร์มรายย่อยเลี้ยงเป็นอาชีพเสริม มีเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ 51,851 ราย การผลิตแพะ เกษตรกรยังขาดแพะพันธุ์ดีใช้ในการปรับปรุงพันธุ์ เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงแพะเนื้อ จำนวน 625,390 ตัว (ร้อยละ 95.78) และแพะนม จำนวน 27,574 ตัว (ร้อยละ 4.22)

เนื่องจากเกษตรกรยังขาดแพะพันธุ์ดี ที่มีการเจริญเติบโตเร็ว ให้ผลผลิตสูง ขาดระบบการกระจายแพะพันธุ์ดีไปสู่เกษตรกรที่มีประสิทธิภาพ และความรู้ด้านการปรับปรุงพันธุ์ รวมถึงการรักษาแหล่งพันธุกรรมที่ดีให้ใช้ประโยชน์ได้ในระยะยาว กรมปศุสัตว์ได้จัดทำยุทธศาสตร์พัฒนาการผลิตแพะ ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเลี้ยงแพะในเชิงพาณิชย์ มีการสร้างเครือข่ายสัตว์พันธุ์ดี การตลาดแพะ เพื่อกระตุ้นให้มีการผลิตแพะเนื้อและแพะนม สนองต่อความต้องการของตลาดในกลุ่มผู้บริโภคที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น รองรับอุตสาหกรรมฮาลาล กอปรกับผลวิจัยเนื้อแพะ มีไขมันต่ำ และนมแพะมีสารอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกายสูงมาก ย่อยง่าย จึงทำให้สามารถสร้างงานสร้างรายได้สร้างความมั่นคงและความยั่งยืนของอาชีพการเลี้ยงแพะ

ในการพัฒนาและการปรับปรุงพันธุ์แพะที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่เกษตรกรและความต้องการของตลาดผู้บริโภค โดยทั่วไปการพัฒนาพันธุ์แพะเพื่อให้ได้สายพันธุ์ที่มีอัตราการเจริญเติบโตดี อัตราการให้ลูกแฝดสูง ทนทานต่อโรคพยาธิ ซึ่งจะต้องมีการจัดการฟาร์มที่ดี มีการบันทึกข้อมูลและมีหน่วยงานที่สามารถดูแลการเก็บข้อมูลการผลิตของฟาร์มในระบบฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการปรับปรุงพันธุ์แพะสำหรับประเมินค่าพันธุกรรมและคุณค่าการผสมพันธุ์นำไปใช้คัดเลือกพันธุ์ให้ มีผลผลิตสูงขึ้นได้อย่างถูกต้อง การวางแผนวิจัยเพื่อหาผลตอบสนองของการคัดเลือก ความก้าวหน้าทางพันธุกรรม มีแผนการผสมพันธุ์ คัดเลือกแพะที่มีลักษณะที่ดีดังกล่าวข้างต้นเพื่อเพิ่มสมรรถภาพการผลิต และเทคนิคการประเมินพันธุ์และประมาณค่าพารามิเตอร์ทางพันธุกรรมโดยใช้ BLUP รวมทั้งการวิจัยปรับปรุงลักษณะการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพของแพะสายพันธุ์นมและเนื้อ เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน สร้างรายได้ให้กับชุมชน ดังนั้น โครงการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์แพะพันธุ์ดีในหน่วยงานสังกัดซึ่งเป็นผู้ต้นพันธุ์ของประเทศ อนุรักษ์พัฒนาและใช้ประโยชน์แพะพันธุ์พื้นเมือง (ดำวังคีรี แพะพันธุ์โหนดวังพญา) การพัฒนาสายพันธุ์แพะแดงสุราษฎร์ แพะพันธุ์กบ.3 ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของเกษตรกร และการรักษาสายพันธุ์แพะจากต่างประเทศให้มีการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ลดการนำสัตว์เข้ามาใหม่จากต่างประเทศ

2. วัตถุประสงค์ :

- 2.1 เพื่อพัฒนาแพะพันธุ์แท้ที่มีอยู่ และสร้างพันธุ์แพะเนื้อพันธุ์ไทยที่มีการเจริญเติบโตเร็ว ให้ผลผลิตเนื้อสูงและมีคุณภาพ เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมต่างๆ ของประเทศ
- 2.2 เพื่อพัฒนาแพะนม ให้มีปริมาณน้ำนมและคุณภาพเพิ่มขึ้น ต้นทุนการผลิตลดลง ได้รับผลตอบแทนเพิ่มขึ้น ภายใต้สภาพแวดล้อมการเลี้ยงของเกษตรกร แบบเป็นการค้า
- 2.3 เพื่ออนุรักษ์พันธุ์กรรมที่มีลักษณะดีเด่นและความหลากหลายทางชีวภาพของแพะพื้นเมืองแต่ละสายพันธุ์ และพัฒนาลักษณะที่สำคัญทางเศรษฐกิจ เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

3. ผลผลิต (Output) ระดับกิจกรรม/โครงการ

- 1) ผลิตลูกแพะพันธุ์ดีจำนวน 1,725 ตัว จำหน่ายพันธุ์ให้แก่เกษตรกร 1,600 ตัว
- 2) กระจายพันธุ์กรรมแพะพันธุ์ดีให้แก่เกษตรกร 500 รายๆ ละ 1-5 ตัว

4. ผลลัพธ์ (Outcome) ระดับกิจกรรม/โครงการ

- 1) ลูกแพะมีอัตราการเจริญเติบโตดีมากกว่า 100 กรัมต่อวัน ขนาดรูปร่างใหญ่ขึ้นน้ำหนักตัวเพิ่มขึ้น
- 2) แม่แพะนมที่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์จะให้ผลผลิตน้ำนมเพิ่มขึ้น

5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPI)

1. ผลิตลูกแพะพันธุ์ดี จำนวน 1,725 ตัว
2. อัตราการเจริญของลูกแพะก่อนหย่านม มากกว่าหรือเท่ากับ 100 กรัม/วัน

6. ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานโดยละเอียด ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง :

6.1 กอง / สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

ขั้นตอน

- 1.ผลิตลูกแพะพันธุ์ดี กระจายสู่เกษตรกร
- 2.ศึกษาวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุน
- 3.ถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการฟาร์มและการจัดเก็บข้อมูลแพะแก่เกษตรกรและเจ้าหน้าที่

วิธีการปฏิบัติงาน

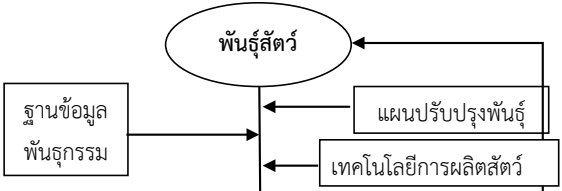

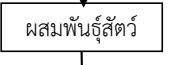
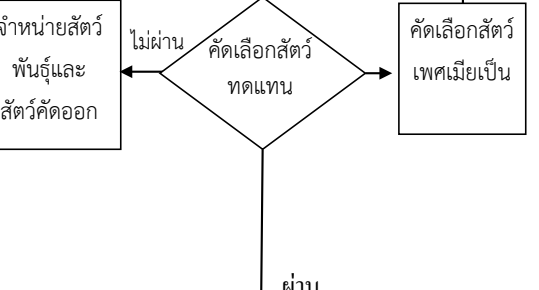
1. วางแผนปรับปรุงพันธุ์ ผลิต ทดสอบและคัดเลือกสัตว์ตามแผนที่กำหนดไว้
2. ดำเนินการจัดการฟาร์มและกำกับดูแลความแม่นยำในการปฏิบัติให้เป็นไปตามแนวทางการปฏิบัติที่ดี
3. ศึกษาวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุน
- 4.ถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการฟาร์มและการจัดเก็บข้อมูลแพะแก่เกษตรกรและเจ้าหน้าที่

6.2 หน่วยปฏิบัติ (สำนักงานปลัดกระทรวง / ศูนย์ฯ / สถานีฯ / ด้าน)

| หน่วยงาน | ที่อยู่ | โทรศัพท์ | E-mail |
|----------------------------------------------|--------------------------------------------------|--------------|--------------------|
| 1. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุพรรณบุรี | อ.ด่านช้าง จ.สุพรรณบุรี 72180 | 0 3544 6216 | lssp_spr@dld.go.th |
| 2. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ชัยภูมิ | 103 ม.8 ต.ห้วยไร่ อ.คอนสวรรค์ จ.ชัยภูมิ 36140 | 0 4481 0644 | lscp_cpm@dld.go.th |
| 3. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์มหาสารคาม | ต.แวงน่าง อ.เมือง จ.มหาสารคาม 44000 | 0 4377 7270 | lsms_msk@dld.go.th |
| 4. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์อุบลราชธานี | ต.หนองขอน อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000 | 0 4525 9952 | lsub_ubt@dld.go.th |
| 5. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุราษฎร์ธานี | ต.ปณ. 32 อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี 84000 | 08 1894 8864 | lcur_urt@dld.go.th |
| 6. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์กระบี่ | ต.ปณ. 19 อ.เมือง จ.กระบี่ 81000 | 0 7561 8053 | lskb_kbi@dld.go.th |
| 7. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เทพา | ต.ปณ. 2 อ.เทพา จ.สงขลา 90150 | 0 7431 8041 | lstp_ssk@dld.go.th |
| 8. ศูนย์วิจัยและพัฒนาแพะแกะ | ต.ปณ. 35 ปทจ. จ.ยะลา 95000 | 0 7320 3218 | lcya_yaa@dld.go.th |
| 9. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ปัตตานี | ม. 1 ต.บ่อทอง อ.หนองจิก จ.ปัตตานี 94170 | 0 7333 0892 | lspn_pni@dld.go.th |
| 10. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นราธิวาส | ม.6 ต.ไพรวัน อ.ตากใบ จ.นราธิวาส 96110 | 0 7353 8209 | trna_naw@dld.go.th |

7. แผนภูมิความเชื่อมโยงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและขั้นตอนวิธีปฏิบัติงาน (ใช้ไฟล์excel)

กระบวนการผลิตสัตว์พันธุ์ดี (กระบวนการหลัก)

| ลำดับ | ผังกระบวนการ | รายละเอียด | ผู้รับผิดชอบ | ระยะเวลา า | แบบฟอร์ม | เอกสารอ้างอิง |
|-------|-------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|---------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1 |  | 1.1 โคเนื้อ 1.2 โคนม 1.3 กระบือ 1.4 สุกร แพะ แกะ 1.5 สัตว์ปีก | - กลุ่มวิจัยและพัฒนา - ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ | | | |
| 2 |  | 2.1 กำหนดคุณลักษณะของสัตว์พันธุ์ดีแต่ละชนิดสัตว์ 2.2 กำหนดความเข้มข้นในการคัดเลือก 2.3 ดำเนินการคัดเลือกตามแผนปรับปรุงพันธุ์ โดยใช้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันจากฐานข้อมูลพันธุ์กรรมเป็นเครื่องมือในการคัดเลือก ส่วนสัตว์ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จำหน่ายเป็นสัตว์คัดออก 2.4 พัฒนาและดำเนินการผลิตสัตว์ด้วยเทคโนโลยีการผลิตสัตว์ที่เหมาะสม | - กลุ่มวิจัยและพัฒนา - ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ | | แบบฟอร์มการให้ คะแนนลักษณะโค รุ่น 13-16 เดือน 17-20 เดือน 21-24 เดือน และ ไม่จำกัดอายุ | - หนังสือการ ตัดสินโคนม หน้า 31-34 - ฐานข้อมูล DHI - คู่มือการเลี้ยง โคนมทดแทน |
| 3 |  | 3.1 จัดการผสมตามแผนปรับปรุงพันธุ์สัตว์ 3.2 ติดตามผลการผสมพันธุ์สัตว์ 3.3 ปรับปรุงการคัดเลือกและผสมพันธุ์ | - กลุ่มวิจัยและพัฒนา - ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ | | F02-003 | ฐานข้อมูล DHI |
| 4 |  | 4.1 มีการจัดการเลี้ยงดูสัตว์ที่ตั้งแต่แรกเกิดถึงหย่านม 4.2 จัดทำบันทึกข้อมูลประจำตัวสัตว์ 4.3 ทำวัคซีนตามโปรแกรมสุขภาพสัตว์ 4.4 คัดเลือกสัตว์ที่ไม่สมบูรณ์ออกจากฝูง จำหน่ายเป็นสัตว์คัดออก 4.5 คัดเลือกสัตว์หย่านมเพศเมียเป็นฝูงทดแทน ที่เหลือจำหน่ายเป็นสัตว์พันธุ์ | - กลุ่มวิจัยและพัฒนา - ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ - สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์ | | F02-00101 F02-00102 F02-003 F02-006 | ฐานข้อมูล DHI |

กระบวนการผลิตสัตว์พันธุ์ดี (กระบวนการหลัก)

| ลำดับ | ผังกระบวนการ | รายละเอียด | ผู้รับผิดชอบ | ระยะเวลา า | แบบฟอร์ม | เอกสารอ้างอิง |
|-------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|---------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| 5 | <pre> graph TD A[ผู้รับ] --> B{ทดสอบพันธุ์สัตว์} B -- ไม่ผ่าน --> C[จำหน่ายสัตว์] B -- ผ่านเกณฑ์ --> D(สัตว์พันธุ์ดี) E[วิเคราะห์ข้อมูลทางพันธุกรรม] --> B </pre> | 5.1 กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกสัตว์เข้าทดสอบ 5.2 คัดเลือกสัตว์ที่ผ่านเกณฑ์เข้าทดสอบ ส่วนสัตว์ที่ไม่ผ่านเกณฑ์จำหน่ายสู่เกษตรกร 5.3 ดำเนินการทดสอบพันธุ์สัตว์ตามชนิดสัตว์ 5.4 เก็บและวิเคราะห์ข้อมูลทางพันธุกรรม จัดลำดับสัตว์ที่ผ่านการทดสอบ | -กลุ่มวิจัยและพัฒนา -ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ | | F02-00101 F02-00102 F02-002 F02-003 F02-004 F02-005 | - หนังสือการตัดสินใจ - ฐานข้อมูล DHI |
| 6 | <pre> graph TD A(สัตว์พันธุ์ดี) --> B[ผู้รับ] </pre> | สัตว์พันธุ์ดีที่ผ่านการทดสอบ เพศผู้ลำดับที่ 1 - 10 ส่งไปรีดน้ำเชื้อ ที่เหลือคัดเลือกบางส่วนนำกลับเข้าฝูงเป็นสัตว์ทดแทน ส่วนที่เหลือจำหน่ายสู่เครือข่ายและเกษตรกรทั่วไป สัตว์พันธุ์ดีที่มีลักษณะดังนี้ 1.มีลักษณะภายนอกตรงตามสายพันธุ์ 2.มีการเจริญเติบโตดี 3.มีประสิทธิภาพในการใช้อาหาร 4.สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี | - กลุ่มวิจัยและพัฒนา - ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ | | แบบฟอร์มการให้คะแนนลักษณะโครุ่น 13-16 เดือน 17-20 เดือน 21-24 เดือน และ ไม่จำกัดอายุ | - หนังสือการตัดสินใจ - ฐานข้อมูล DHI |